

LÄHEMAD ÜRITUSED

Kolmapäeval, 8. jaanuaril kell 12.00 – seltsipäev Eesti Spordimuuseumis. Pikaäagne Tartu maleelu juht Ago Marksoo tuleb jagama oma meenutusi malest ja Paul Keresest (kellel päev varem oleks täitunud 86 aastaring) ja loomulikult tuleb juttu ka spordist laiemalt.

Kolmapäeval, 22. jaanuaril kell 17.00 – Kalevi sportlasklubis (Pärnu mnt. 41, Tallinn) **ESAS-i Tallinna osakonna kohvikklubi õhtu**. Sportlasklubi ukсед avatud juba 12.00-st kohtumisteks, vestlusteks, lauamängudeks ja muidu kohvitamiseks.

Teisipäeval ja kolmapäeval, 28. ja 29. jaanuaril kell 11.00 – Eesti Spordimuuseumi XV teaduskonverents (vt. info muuseumi kodulehel WWW.spordimuuseum.ee), millega tähistatakse muuseumi 40. sünnipäeva. Esitletakse ka juubeli puhul ilmuvat kogumikku ja toimetiste 5. numbrit ning tutvutakse põhiekspositsiooni valminud osaga. Oma osavõtust palutakse anda teada 15. jaanuariks telefonil 07/300750 või info@spordimuuseum.ee

Laupäeval, 8. veebruaril kell 11.00 – Pärnu VIII spordiajaloo päev Pärnu pensionäride päevakodu ruumes Tammsaare tn. 11. Oodatud on sõnavõtnud Pärnu spordiajaloo teemadel.

Neljapäeval, 13. veebruaril toimub veebruarikuu seltsipäeva asemel koostöös Eesti Spordimuuseumiga spordiajaloolase ja spordimuuseumi asutamise ühe initsiaatori **Johannes Laidvere 100. sünniaastapäeva tähistamine**. Kell 12.00 (kogunemine Raadi kalmistu väravas) asetatakse lilled ja süüdatakse küünal Johannes Laidvere kalmul. Kell 13.00 jätkatakse mälestuspäeva spordimuuseumis, kus meenutatakse Johannes

Laidveret sportlase ja spordijuhina, ülikooli pikaaegse spordiajaloo õppejõuna ja tema tegevust spordiajaloo uurimisel ning talletamisel. Mälestusi oma isast jagab ka tema poeg Hannes Laidvere.

Kolmapäeval, 6. märtsil kell 12.00 – ESAS-i seltsipäeva raames **koolitus teemal “Sport antiikkunstis”** Tartu Ülikooli Kunstimuuseumis TÕ peahoones.

Kolmapäeval, 19. märtsil – kell 17.00 Kalevi sportlasklubis (Pärnu mnt. 41, Tallinn) **ESAS-i Tallinna osakonna kohvikklubi õhtu**. Sportlasklubi uksed avatud juba 12.00-st kohtumisteks, vestlusteks, lauamängudeks ja muidu kohvitamiseks.

Neljapäeval, 20. märtsil kell 11.00 – **Viljandimaa II spordiajaloo päev** maavalitsuse saalis (Viljandi, Vabaduse plats 2). Jätkatakse sõjajärgse spordielu käsitlemist.

Kolmapäeval, 3. aprillil – kell 12.00 seltsipäeval Tallinna Matkamajas (Raekoja plats 18) alustatakse Eesti rekordite arengulugude käsitlemist. Esimeste aladena saavad sõnaõigust kergejõustik (Erlend Teemägi) ja tõstmine (Henn Saarmann).

NB! NB! NB! Teatajas ilmunud informatsiooni ürituste kohta palume võtta osalemise kutsena, sest postikulude kokkuhoiu vajaduse tõttu ei pruugi iga ürituse kohta eraldi kutset järgneda.

EESTI SPORDIAJALOO SELTSI 2003. AASTA TÖÖKAVA

1. ORGANISATSIOONILINE TEGEVUS

1.1. Seltsi liikmeskonna laiendamine uute liikmetega, eriti noortega	pidev	juhatus
1.2. Senistele ESAS-i eluaegasetele ja auliikmetele liikmepiletite väljaandmine	I kv.	juhatus
1.3. Koostöö EOK-ga Eesti spordiajaloo uurimise edendamiseks.	pidev	juhatus
1.4. Koostööprojektid spordiajaloo tegelevate isikute ja organisatsioonidega	pidev	juhatus
1.5. Spordiala liitudes spordiajaloo uurijate		

(toimkondade) ellukutsumise ja alade ajalugude uurimise taotlemise jätkamine	pidev	juhatus
1.6. Oma lehekülje (ESM koduleheküljel) rakendamine, pidev täiendamine ja uuendamine	pidev	juhatus
1.7, Seltsi aruande-valimiskoosoleku ettevalmistamine ja läbiviimine	28. nov.	juhatus
2. SELTSITEGEVUS		
2.1. ESAS-i seltsipäevad	iga kuu	juhatus
2.2. Tallinna Osakonna kohvikklubi õhtud	vast. gr.	TO juh.
2.3. ESAS-i ettekandepäev (aastakoosoleku ajal)	28. nov.	juhatus
2.4. Viljandi II spordiajaloo päev	20. märts	kohalik aktiiv
2.5. Pärnu VIII spordiajaloo päev	8. veebr.	kohalik aktiiv
2.6. Ess Kalev ajaloopäev	aprill	J. Nittim Kalev
2.7. Seltsi kohvitund ESM kohvikus	vast. gr.	E. Mainla
3. METOODILINE TÖÖ JA KOOLITUS		
3.1. Koolituspäev "Sport antiikkunstis" TÜ Kunstimuuseumis	6. märts	TO juh.
3.2. Koolituspäev ajaloo uurimise metoodikast	oktoober	juhatus
3.2. Suvekool "Kuidas valgustada spordiajalugu ajakirjanduses?"	9.–10.aug.	juhatus
4. UURIMISTÖÖ- JA KIRJASTAMINE		
4.1. Teataja väljaandmine	iga kv.	E. Mainla
4.2. Toimetised nr. 6 toimetamine ja trükkimine	II–III kv.	E. Mainla
4.3. Toimetised nr. 7 ettevalmistamine	IV kv.	juhatus
4.4. Eesti spordikronoloogia koostamise ettevalmistamise jätkamine	I–IV kv.	toimkond
4.5. Tähtsündmuste kronoloogia 2003 (Teatajasse)	I kv.	E. Piisang
4.6. Teema "Meie rekord" uurimine (seltsipäevaks)	I, IV kv.	TO juhatus
4.7. Projekti "Eesti spordi aastaraamat 1940-1955" ettevalmistavad tööd	I–IV kv.	TO juhatus
5. MAJANDUSTEGEVUS		
5.1. Liikmemaksude kogumine	pidev	laekurid
5.2. Fondidest toetuste taotlemine	pidev	juhatus
5.4. Majandusküsimuste lahendamine	pidev	juhatus

KROONIKA

KOOLITUSPÄEV ARHIIVIS

ESAS-i seltsipäeva raames toimus 2. oktoobril koolitus Eesti Ajalooarhiivis Tartus, Liivi tn. 4. Arhiivi töötajate kaasabil tutvus tosin seltsiliiget uuenenud arhiiviga ja selle töökorraldusega. Ringkäik algas jalanõudele katete pealetõmbamisega ja oli ka põhjust, sest osa hoidlaid oli värskest renoveeritud ja oleks tõesti patt sinna kübetki tänavasaasta tassida. Muljet avaldasid aktiraamatute suurus ja kaal, mis pani haletsema seal töötavaid naisi, ühel juba olevat jalale kukkunud toimik luu murdnud.

Peaesmärk oli siiski arhiivi kogutud rikkalike materjalide kasutamise võimalustega tutvumine just spordiajaloo uurimise seisukohalt. Kõigepealt näidati muidugi lugemissaali, mis oli saanud vana ja võluva asemel uue ja steriilse sisustuse. Vana hõngu siiski aitasid meenutada seinte äärde alles jäänud antiiksed raamatukapid-riiulid. Meile oli näidiseks välja otsitud terve hulk sajandivanuseid toimikuid, mis nii mõnegi kolleegi mõtte pani liikuma arhiivi suunas. Näidati ka küllalt rikkalikku raamatukogu ja oli üllatav, kui huvitavaid sporditrükiseid see endas peidab. Tihtipeale ei osata ju arhiivist trükist otsida, piirdutakse harjumuspäraselt raamatukogudega. Sama lugu on fotodega, ka neid on üsnagi haruldasi arhiivis tallel.

Jääb vaid kahetseda, et sellest kasulikust teabest sai osa üksnes piiratud seltskond seltsi liikmeid, kuigi oleks oodanud elavamalt huvi.

KERGEJÕUSTIKUTREENER ELMOT HEIDO JA TEMA ÕPILASED

Sellist nime kandis 18. oktoobril Eesti Spordimuuseumis aset leidnud meenutuspäev. Selleks puhuks ilmus ja esitleti kogumikku “Kergejõustikule pühendatud elu. Treener Elmot Heido ja õpilased.”

Miks räägiti just Elmot Heidost ja tema õpilastest, aga mitte kelleski teisest. On ju Eestis aegade jooksul töötanud ja töötab kümneid treenereid, kes on paljudel spordialadel Eesti spordi arengusse ja saavutusteritta jätnud vähemalt sama sügava jälje, kui Elmot Heido kergejõustikus. Lühidalt võiks öelda, et tema jaoks oli tähtede seis soodne – kokku langesid mitmed mõjutegurid. Oli olemas nendest kolm kõige olulisemat komponenti – 1) nõudmine ja tahtmine; 2) soov teha ja tegijad ja 3) toetajad ja abistajad.

Ürituse korraldustoimkond kinnitas, et just see viimane tegur, teotajate ja abistajate tugi, sai määravaks, miks esialgu planeeritud tagasihoidlikust mälestuspäevast väikese meenutusvoldikuga, austamaks ühel – 1932. aastal sündinud treeneri ja tema kahe parima õpilase, Hubert

Pärnakivi ja Lembit Virkuse spordisaavutusi, kasvas välja mõte kokku kutsuda kõik teadaolevad Elmot Heido õpilased ja välja anda mälestuste kogumik.

Üks osa saali kogunenud osalejatest.

Meenutuspäeva 125 osavõtjast paljudel oli mälestusi ka teistele jagada. Räägiti Elmot Heidost ja tema nimekamatest õpilastest, tuletati meelde huvitavamaid juhtumisi, pajatati lausa anekdootlikke lugusid. Viimaseid, tõsi küll, rohkem juba pärast veiniklaasi ja kohvitassi juures.

Kaante vahele saanud väljaande 105 fotoga illustreeritud 96 leheküljele on koondatud lugemist 22 autorilt, lisaks statistiline ja bibliograafiline osa. Väljaannet on võimalik endale muretseda Spordimuuseumi poest 75 krooni eest.

Rohkem kui kuu aega oli muuseumis avatud ka näitus “Mehed aastast 1932”, mis oli pühendatud nüüd juba manalameeste, Elmot Heido ja tema nimekamate õpilaste Hubert Pärnakivi ja Lembit Virkuse 70. sünniaastapäevale.

KLUBIÕHTU SPORTLASKLUBIS

Kolmapäeval, 23. oktoobril kell viis leidis aset Kalevi sportlasklubis ESAS-i Tallinna osakonna klubiõhtu. Uue hooaja avakokkusaamisel vahetati muljeid suve jooksul juhtunust, arutati eelseisva pika talve tegevusplaane, räägiti spordist ja elust üldse.

MATKAMAJAS AJALOO RADADEL

Tallinna kevadise seltsipäeva teema “Eesti meistrivõistluste arengulugu” jätkuna võeti Matkamajas 6. novembril vaatluse alla suusasport, jalgrattasport ja vehklemine.

Matkamaja kaminasaalis olid veel mõned vabad toolid. Esireas istuvad (paremalt) Endel Puri ja Eva Koitla; teises reas: Erlend Teemägi, Juhan Maidlo, Franz Joseph, Heldur Tuulemäe, Ants Kala, Kaljo-Mihkel Johannes ja Uno Aava.

Suusatamise oli Ants Männiste nii põhjalikult ette valmistanud, et ettekanne ei tahtnud kuidagi tunnisesse ajalimiiti ära mahtuda ja mäesuusatamine jäigi ootama esitlust kirjalikus vormis. See-eest said kuulajad üksikasjaliku ülevaate murdmaasuusatamise, suusahüpete ja kahevõistluse meistrivõistlustest. Eesti Suusaliidust eraldunud laskesuusatamisest rääkis föderatsiooni peasekretär Kristjan Oja, kes avas selle ala olemuse.

Jalgrattaspordi teemal esines Hilja Guržinski, kes sissejuhatuseks andis põhjaliku ülevaate ala ajaloolisest arengust. Paraku jäi põgusamaks meistrivõistluste käsitus, mis veel ootab sügavamat uurimist. Ettekande täienduseks aitas jalgrattasporti ja selle ümber toimunut seestpoolt avada Tokiosse olümpiahõngugi nuusutama pääsenud Ants Väravas. Kuulajates

jäi kripeldama mõte, et teises ajas ja teistes tingimustes oleks tema saavutusterida võinud olla palju pikem ja säravam.

Lühikeseks jäänud ettevalmistusaeg ei võimaldanud ka vehklemist käsitlenud Helga Kalal teemat väga põhjalikult lahata. Ettekandjal oli küll kuulajatele rääkida mõndagi huvitavat vehklemise ajaloost Eestis, kuid konkreetselt meistrivõistluste arengutee vajab veel läbitöötamist.

Kuna ettekandjad üksmeelselt rõhutasid oma lemmikalade uurimise jätkamise vajalikkust, siis tänades tehtu eest, jääb üle vaid soovida, et neil jätkuks aega ja energiat alustatu vormistamiseks avaldamiseks Toimetistes. Siis saab ka laiem huvilistering, lisaks seekordsele paarikümnele kuulajale Matkamajas, nendest uurimustest osa.

50 AASTAT KOHTLA-JÄRVE SPORDIKOOLI MOODUSTAMISEST

Sellise pealkirja all toimus 16. novembril Kohtla-Järve spordihoones spordiajaloo päev. Tervitustega esinesid Kohtla-Järve spordijuht Ain Paavo ja Eesti Spordiajaloo Seltsi esimees Enn Mainla, kes andis juubelikingina üle paki paberit sooviga, et ajaloopäeval räägitu ja meenutatu saaks ka kirjasõnas talletatud.

Kõnepuldis on Ilmar Taluste.

Põhiettekande tegi ürituse üks aktiivsemaid eestvedajaid, meie seltsi liige Ilmar Taluste, kes võttis kokku selle kandi spordikoolide arengutee kuni 2001. aastani, kui mindi üle klubilisele süsteemile.

Mitmed oma elu spordile pühendanud inimesed lisasid omapoolse nägemuse poole sajandi pikkusest sporditeest. Richard Roodeni sõnavõttust jäi kõlama mõte, et ei oodatud sportimisvõimaluste pakkumist, vaid ise löödi käed külge ja ehitati valmis nii staadion kui teised baasid. Vürtsiks lisas ettekandja nii mõnegi huvitava seiga. Nii näiteks oli ühel vabariiklikul võistlusel põhjustanud paksu pahandust suusataja Allan Männi, kes ilmus rajale sinise särgi, mustade pükste ja valgete põlvikutega. Jäähoki teemal võttis sõna Uno Papp ja võimlemisest rääkis Priidu Priks. Viimane rõhutas spordikoolist kaasasaadu tähtsust edaspidises elus läbilöömisel. Ülo Raudsepp andis ülevaate kergejõustiklaste panusest vabariigis ja kaugemalgi. Oma sportimise prisma läbi tõi sporditegemise kasu välja mitmekülgne spordimees Gunnar Veeber. Suusatamist ja orienteerumist valgustanud Jüri Schmidt pakkus välja spordikoolide töö edukuse põhjuse: entusiastlikud treenerid ja tippupürgivad õpilased. Päeva võttis kokku praegune Võrumaa mees ja meie seltsi liige, pikka aega Põlevkivimuuseumi juhtinud Arthur Ruusmaa, kes meenutas Virumaa spordi kohta ilmunut ja rõhutas omalt poolt spordiajaloolise materjali koondamise ja talletamise vajalikkust.

Põlevkivimuuseumi direktor Arvo Aun (vasakult) tutvustab väljapanekuid Arthur Ruusmaale ja Arvo Lekkile.

Kohtla-Järve spordihoone malesaali seintele oli ürituse puhuks välja pandud rikkalikult foto- ja statistilist materjali spordikoolide töömailt. Jõuludeni jääb Põlevkivimuuseumi ruumes vaadata 12. novembril avatud spordinäitus, kus on välja pandud edukamate sportlaste ja spordialade auhindu läbi aegade.

SPORDIAJALOO LASED MULGUMAA SÜDAMES

Eesti Spordiajaloo Selts tähistas oma 13. sünnipäeva 28. novembril IV teaduskonverentsi ja aastakoosolekuga. Esmakordselt koguneti Viljandisse, kus kohaliku spordijuhi Ilmar Kütti lahkkel kaasabil oli maavalitsuse saali kogunenud viiekümne osaleja hulgas ka arvukalt kohalikke spordiajaloo huvilisi.

Konverentsi teema “Spordielu Mulgimaal viimasel poolsajandil” ei olnud siiski mitte ainult kohast sõltuvalt selline valitud, vaid selts üritas omalt poolt kaasa aidata Viljandimaa spordiajaloole jätku kirjutamisele. Mulgid on esimesed, kes on kaante vahele saanud oma maakonna spordiajaloo esimese otsa kuni aastani 1944. Jätku koostamiseks töö juba käib, kogutakse materjali, otsitakse teemade uurijaid ja kaasaaitajaid.

Viljandi Maavalitsuse tõsisest suhtumisest oma spordiajalukku räägib ka see, et konverentsi oli avama tulnud maavanem Helir-Valdor Seeder ja ka Viljandimaa spordijuht Ilmar Kütt ütles oma saatesõnad.

Konverentsil kuulati ära 8 ettekannet, millest pooled olid mulkidelt endilt ja teisest poolestki valdav osa endistelt mulkidelt. Nii sai Juhan Maidlo oma teema “Ajalehe Sakala osa Viljandimaa spordielu taaskäivitamisel 1944–1945” lahendamisel appi võtta isiklikke läbielamisi koolipoisina sõjast räsitud Viljandis. Laskespordist Mulgimaal viimasel poolsajandil rääkis põhjalikku uurimistööd selles vallas teinud ja ise laskespordiga ning selle organiseerimisega tegelenud Eino Riitsalu. Võimlemist Viljandimaal läbi aegade käsitles Sirje Naarits, kes juba aastaid on Viljandi lapsi ja naisi võimlemise juurde toonud. Aivar Kaljusaare ülevaade auto-motospordist Viljandimaal aastatel 1945–1965 oli juba lausa raamatu peatükiks viimistletud lugu. Kodukandi spordielu hing Arnold Almers rääkis sõjajärgsest spordielust Tarvastu mail, kus paraadüritusteks kujunesid olümpiasangari Martin Kleini iga-aastased mälestusvõistlused. Olustvere Tehnikumi sporditegevust 1950-ndatel aastatel meenutas tookordne tehnikumi aktiivne spordipoiss, nüüdne Eesti Põllumajandusülikooli emeriitprofessor Paul Kuldkepp. 11-kordse võitja Hubert Pärnakivi ajastut ümber Viljandi järve jooksudel valgustas Aime Pärnakivi, kes selle tema kõrval on läbi elanud. Lõpuettekanne oli Arnold Vaiksaarelt, kes graafikute ja tabelite abil tegi kokkuvõtte Viljandimaa spordi tulemuslikkusest ja kohast Eesti spordipildil.

Vaade saali. Esireas istuvad (vasakult) Kaljo-Mihkel Johannes, Ilmar Kütt, Arnold Vaiksaar, Helir-Valdor Seeder, Paul Kuldkepp ja Arnold Almers.

Peale väikest vaheaega jäid saali Eesti spordiajaloo Seltsi liikmed, nende hulgas ka neli värsket mulgist liiget: Arnold Almers, Vaike Kõresaar, Osvald Mõttus ja Raul Orav.

Lühikese ülevaate ESAS-i aastasest tegevusest andis aasta tagasi, 28. novembril Eesti Spordimuuseumi ruumes, Tartus toimunud aruandevalimiskoosolekul seltsi esimeheks valitud Enn Mainla.

Juhatuses asusid aktiivselt tööle aseesimeestena Rein Järva ja Paul Kuldkepp, teadussekretärina Juhan Maidlo ja kirjatoimetajana Linda Martis. See pisike, kuid monoliitne seltskond on koos käinud 4 korral, kuid paljusid küsimusi on arutatud jooksvalt telefoni teel või väiksemas koosseisus. Kõneleja märkis rahuldustundega, et seltsi liikmeskond on viimase aasta jooksul (arvates 28.11.2001) kasvanud mitme staažika ja teeneka spordiinimesega: Aime Tobi, Vello Lään, Valdur Tamming, Arvo Lekk, Toomas Aring, Toivo Tukk, Juhan Sein, Erik Lillo, Rene Rinaldo. Ja ka paar noort liiget tuli juurde: Ailar Anton ja Kalju Pluutus. Nii, et seltsi 88 liikme hulka on aasta jooksul lisandunud 11 uut liiget. Kahjuks oli ka kaotusi: manalateele saadeti Elmar Ardma, Ruudi Toomsalu ja Sulev Muttik. Nende mälestuseks hetkeks seisatati ja langetati pea.

Selts tuli aasta tegevuskavva võetuga üldjoontes toime. Regulaarselt toimusid seltsipäevad ja anti välja Teatajat. Kalevi, Viljandi ja Pärnu kõrval toimus "üleplaanilisena" spordiajaloo päev Kohtla-Järvel. Käivitusid Tallinna osakonna kohvikuõhtud, tõsi küll, mitte veel iga kuu. Kahjuks pole asja saanud seltsi kohvitunnist Eesti Spordimuuseumi kohvikus, mida euronõuete tõttu pole suudetud käiku panna. Koolituspäevad viidi läbi Filmiarhiivis, Kirjandusmuuseumis ja Ajalooarhiivis, Peipsi kaldal Lagedil korraldati kahepäevane suvekool. Paraku osavõtjate ring on nii mõnelgi üritusel kasinavõitu ning tavaliselt ikka üks ja sama seltskond. Juhatus näeks meelsasti, et ka teised liikmed leiavad huvi ja võimalust üritustel osaleda, vähemalt mõnelgi. Mõnevõrra on edasi nihkunud töö uurimisprojektidega. Jõuluks jõuab peale arvutiäpardusi lõpuks trükivalmis "Toimetiste" viies number. Paraku pole sellel aastal seltsi liikmete töö tulemusena ette näidata nii arvukalt kapitaalseid ajalooraamatuid (*nüüd teame, et siiski kopsakas lisa tuli just enne jõule – Tiit Lääne ja Tiit Kuninga ühistööna kaante vahele kogutud "Sport XX sajandil"*), kui 2001. aastal. Kuid uurimistööd on tehtud ja mõnedki artiklid siin-seal trükivalgust näinud. Traditsiooniliselt olid mitmed seltsi liikmed (Nora Kutti, Vambola Remmel, Vello Viirsalu jt.) aktiivsed spordiajaloolise teatmematerjali kogumise võistlusel, mis seekord kandis juba numbrit 25. Seltsi rahaline seis pole küll väga kiita, kuid tänu eelkõige Eesti Kultuurkapitalist saadud toetustele on pangaseis aasta alguse 16 tuhandelt kasvanud 22 tuhandele, mis lubab julgemalt uue aasta tegemisi planeerida.

Seejärel Enn Mainla tutvustaski 2003. aasta tegevuskava, mis peale 11. detsembril toimunud juhatuse koosolekut on saanud eelpooltoodud (vt lk. 2–3) kuju. Kahjuks seltsi liikmed on olnud omapoolsete ettepanekute ja arvamustega siiani kitsid. Loodame, et toodu kava tekitab mõtteid ja tahtmist seltsi töö planeerimisel kaasa rääkida, kuid ettepanekud peaksid laekuma enne 8. jaanuari juhatuse koosolekut.

Tallinna Osakonna tegemistest ja plaanidest rääkis konkreetsemalt osakonna esimees Rein Järva. Tallinnal on teatavasti seltsi elus suur kaal, sest pooled seltsi liikmetest on tallinlased. Tallinnas toimunud seltsipäevad olid pühendatud Eesti meistrivõistluste arenguloole, kus ettekandeid täiendasid alade tipp sportlaste meenutused. Järgmisel aastal võetakse vaatluse alla rekordite arengulugu. Lõpuks pani Rein Järva osalejate südamele, et saaks vastused saadetud Lembit Koigi käivitatud seltsipoolsele XX sajandi Eesti spordi suurkujude valikule (***paljud on küsimustiku kindlasti juba saanud, kuid saadame selle koos käesoleva Teatajaga igaks juhuks kõigile neile, kellelt siiani vastust laekunud pole ja paneme südamele – ootame vastuseid kõigilt liikmetelt***).

Koosoleku lõppetuseks valiti ESAS-i 13. auliige, kelleks sai üksmeelse otsuse põhjal **Lembit Koik**, aastakümneid Eesti spordiajaloo

uurimisel ja avaldamisel kaasalöönud mees. Kiidutunnistusega otsustas juhatus esile tõsta **Ilmar Kütti** silmapaistva tegevuse eest Viljandimaa spordiajaloo uurimise ja trükisõnas avaldamise korraldamisel ning **Ilmar Talustet** Kohtla-Järve spordiajaloo päeva korraldamisvaeva eest. Tānukirja said seekord **Õilme Trisberg** aktiivse tegevuse eest Tallinna Osakonnas, **Otto Lahi** aktiivse ja eduka osalemise eest spordiajaloolise teatmematerjali kogumise võistlustel, **Ants Männiste** tulemusliku töö eest suusaspordi ajaloo uurimisel ja avaldamisel, **Kalev Pensa** Tartu tõstesporti ajaloo uurimise ja trükisõnas avaldamise eest, **Atko-Meeme Viru** seltsi tegevusele kaasaaitamise eest.

EOK PEASEKRETÄR RAHVA EES

ESAS-i seltsipäeval 11. detsembril Eesti Spordimuuseumi ruumes leidis aset kauaoodatud kohtumine Eesti Olümpiakomitee peasekretäri Toomas Tõnisega, kes rääkis uuenenud EOK tegevusest ja plaanidest ning võttis kokku V Eesti Spordi Kongressil otsustatu. Juttu tuli spordist nii klubide kui ka alaliitude tasandil, saavutus- ja tervisespordist, spordi rahastamisest, spordilehe käivitamise vaevadest jne. Juttu jätkus enam kui kaheks tunniks ja ka küsijad said oma küsimustele vastused.

Esineja ja kuulajad

Lõpetuseks ettekandja kinnitas, et EOK näeb Eesti Spordiajaloo Seltsis oma koostööpartnerit ja lähemal ajal jõutakse ka koostöölepingu allkirjutamiseni.

100 SEMESTRIT

Tartu Ülikooli kehakultuuriteaduskonna õppejõul Martin Kutmanil täitis 100 semestrit õppetööd. Selle tähelepanuväärse tähtpäeva tähistamiseks toimus 11. detsembril teaduskonnas “kergejõustikukateedri koosolek”, kus kolleegid rääkisid Martin Kutmani panusest kõrgharidusse, sporditeadusse ja Eesti kergejõustikku ning juubilar ise esines teemal “Kogemusi kõrgharidusega kaadri ettevalmistamisest 100 semestri jooksul kehakultuuriteaduskonnas (10. XII 1952 – 10. XII 2002)”.

Martin Kutman (paremal) koos abikaasa Mareti ja kunagise kolleegi Juhan Ungeriga „kergejõustikukateedri koosolekul“

MÄLUMÄNGURID SPORDIMUUSEUMIS

18. detsembril toimus Eesti Spordimuuseumi IV foorum teemal "Mälumäng Eestis. Anno 2002". Foorumil tulid arutlemisele järgmised teemad: Mis on mälumäng, mis on viktoriin? Kas telemängud tapavad "puhta" mälumängu? Milline on mälumängu hetkeseis Eestis? Millised on mälumängu tulevikuperspektiivid Eestis?

Foorumi peaesinejateks kutsutud Indrek Salise (Eesti Mälumänguliit), Rein Etsi (Eesti Mõttespordi Selts) jt mälumänguhuviliste arutelu tulemusena jõuti järeldusele, et tõsisel klassikalisel mälumängul on kõik spordile iseloomulikud tunnused, kergekaalusisem küsimustele vastamine võib ka viktoriini nime kanda. Telemängudes otsest konkurentsi ei nähtud, pigem omal kombel ala populariseerijat. Mälumängurid tegutsevad ilma suurema finantstoeta entusiastlikult ja selle harrastuse populaarsus on jälle tõusuteel.

OOTAME TEATMEMATERJALI!

Eesti Spordimuuseum koostöös Eesti Spordiajaloo Seltsiga kuulutab välja **XXVI spordiajaloolise teatmematerjali kogumise võistluse**.

Spordimuuseum on huvitatud töödest, mis käsitlevad spordiliitude, -ühingute, -seltside, -klubide ja kehakultuurikollektiivide ajalugu, kohalikku kehakultuuri- ja sporditegevust (linnas, maakonnas, alevis, külas jne.), spordibaaside väljaarendamist, väljapaistvate sportlaste, treenerite, spordijuhtide ja -aktivistide elu ja tegevust jms.

Enne Teist Maailmasõda tegutses Eestis mitusada spordiseltsi ja -osakonda, millest paljude kohta on andmed veel väga lünklikud või puuduvad hoopis. Teretulnud on materjalid spordi-erialaliitude ja maakondade spordiliitude tegevuse kohta. Samuti ootavad sügavamalt käsitlemist Eesti Spordi Keskliidu, Eesti Olümpiakomitee, Kehakultuuri Sihtkapitali Valitsuse (ja nende juhtide) tegevus. Vajalikud on andmed noorte sportlikust vaba aja veetmisest, skautide-gaidide ja noorkotkaskodutütarde sportlikest ettevõtmistest, sporditööst koolides, kõrgemates õppeasutustes jne. Siiani on üsna lünklikult uuritud spordielu Eesti Kaitseväes, politseis, kaitseliidus, samuti tuletõrje-, hariduse-, karskus-, ja teistes sporti oma tegevuse osaks pidanud seltsides.

Varasemat perioodi käsitlevate ülevaadete kõrval on teretulnud tööd traditsiooniliste spordiürituste (piirkondlikud spordimängud, mitmesugused jooksud, orienteerumisüritused, suusamatkad-maratonid, auhinna- ja mälestusvõistlused jne.) ja rahvaspordi tegevusmailt. Oodatud on ülevaated spordiföderatsioonide ja -sektsoonide töö kohta mingil perioodil või valdkonnas. Nüüd, kus spordisüsteem on pöördunud tagasi 1940. aastal katkenud rajajoontele, on viimane aeg fikseerida vahepealse viiekümne okupatsioonistaasta jooksul juhtunu (kes?, miks?, millal?, kus?, kuidas? jne.), et anda tõene hinnang sellele perioodile. Teatavasti olid dokumentaalsed ja statistilised andmed sageli tegelikkust lakeerivad.

Ei tohiks tähelepanuta jätta ka viimast 10 aastat, spordielu taasiseisvunud Eestis – spordialaliitude (taas-)loomist ja lülitumist rahvusvahelisse spordiliikumisse, uute ja uuenenud spordiseltside ja -klubide tegevust, saavutusi, uute alade tulekut ja vanade taassündi jne. Värskest kirja pandud ülevaade on kindlasti täpsem kui aastaid hiljem meenutatu.

Dokumentaalsete uurimuste kõrval on hinnatud ka ainult isiklikele või kogutud mälestustele tuginevad tööd.

Tööde maht ei ole piiratud. Masinkirja puhul ootame esimesi eksemplare, arvutis vormistatud töödele palume lisada ka disketi. Esitatu väärtust tõstavad illustratsioonid (joonised, skeemid jne.), hea vormistus ja lisamaterjalid (fotod, dokumendid, trükised, esemed jne.) antud teema kohta. Kõik materjalid jäävad muuseumi kogudesse. Paremate tööde autoreid premeeritakse. Võistlustööde esitamise viimane **tähtaeg on 2003. aasta 31. märts.**

Juhiste ja täpsema info vajadusel palume astuda kontakti Spordimuuseumiga aadressil Rüütli 15, 51010 Tartu, tel. 07/300754 või 07/300750, fax 07/300763, E-mail: info@spordimuuseum.ee

INFORMATSIOON

► Koos järgmise Teatajaga on plaanis välja saata ESAS-i liikmete uuendatud-parandatud nimekiri, et hõlbustada seltsi liikmete omavahelisi kontakte. Seepärast palume saata oma täpsed või täpsustatud andmed (aadress koos postiindeksiga, telefonid tööl ja kodus, mobiiltelefon, E-mail), kes seda pole teinud vörreldes eelmise nimekirjaga (*Teataja nr 9, november 1997*).

► ESAS-i liikmemaksu (25 kroonile töötavatel liikmetel ja 10 krooni pensionäridel aastas) on võimalik tasuda või saata seltsi juhatusele (Tallinna osakonna liikmetel oma osakonna laekurile) ehk ka seltsi raamatupidamist korraldavale Eesti Spordimuuseumi pearaamatupidajale Hilja Nõmmojale (Tartu, Rüütli 15, ruum 314) või seltsi esimehele Enn Mainlale (samas, ruum 316), samuti on võimalik liikmemaks kanda üle Eesti Spordiajaloo Seltsi arveldusarvele nr. 10152001602002 Eesti Ühispanka (kood 401).

► **Eesti Spordiajaloo Seltsi kontaktandmed:**

Rüütli 15-316, Tartu 51007;

tel. 07/300754, fax 07/300763,

E-mail: esas@spordimuuseum.ee

ÕNNITLEME 2003. AASTA JUUBILARE!

JOHANNES NITTIM	85	4. jaanuaril
VAIKE KÕRESAAR EVA KOITLA	80	4. märtsil 30. septembril
UNO AAVA HEINO SISASK	75	22. novembril 31. detsembril
ÜLO VILDER LINDA MARTIS ARVO LEKK	70	21. märtsil 26. juunil 31. juulil
JUHAN SEIN VELLO VIIRSALU ARVO SIMONLATSER	65	28. jaanuaril 9. juulil 3. augustil
TOIVO TUKK	60	3. oktoobril
TOIVO VIILEP	55	3. augustil
HELVE PARMAS	50	9. juunil
TIIT LÄÄNE	45	21. oktoobril
IGOR SAVELJEV DAIMAR LELL	35	15. juulil 4. oktoobril

□ □ □ □ □ □ □

**Eesti Spordiajaloo Selts tänab Eesti Kultuurkapitali
seltsi tegevuse toetamise eest!**

□ □ □ □ □

**Eesti Spordiajaloo Seltsi Teataja nr 23
koostas ja toimetas Enn Mainla**